

Tjänsteställe, handläggare
FoU stab, Maria Åkesson, Mats G Karlsson

Sammanträdesdatum
2020-09-10

Beteckning
Dnr: 20RS6414

Er beteckning
S2020/05223/S

Regeringskansliet, Socialdepartementet

Svar på remissen Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser (Ds 2020:15)

Region Örebro län (Regionen) har givits möjlighet att inkomma med remissvar på ovan nämnda promemoria. Regionen har tidigare inlämnat ett remissvar på SOU 2019:20, Stärkt kompetens i vård och omsorg. I detta remissyttrande redovisades en övergripande positiv inställning till utredningens förslag om att via en skyddad yrkestitel stärka, tydliggöra och definiera den kompetens som krävs för undersköterskeyrket.

Regionen vidhåller denna inställning och ser, inte minst i ljuset av rådande pandemi, behov av en stärkt medicinsk kompetens inom denna vårdprofession. Ett antal förslag i denna promemoria ser Regionen som bekymmersamma för att i närtid via en skyddad yrkestitel och tydliga kompetenskrav knutna till denna underlätta nå dessa mål.

Regionen instämmer i utredningens och promemorians bedömning att gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram med krav på 1400 godkända programgemensamma gymnasiepoäng är den framtida basnivån för undersköterskeprofessionen och skyddad yrkestitel (4.1).

Regionen är också positiv till att valideringen innefattar krav på gymnasienivå i svenska/svenska som andra språk.

Regionen instämmer i föreslaget datum för ikraftträdande (5). Detta ger såväl regioner som kommuner rimlig tid med att utveckla både planer för och genomförande av kompletterande utbildningsinsatser för vissa medarbetare samt att analysera behovet av undersköterskor versus andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården.

Regionen har dock invändningar mot såväl förslagen tidsutdräkt som innehåll i övergångsbestämmelserna (p6).

I promemorian lyfts också det övergripande syftet med utredningens förslag fram; *”Ett viktigt syfte med att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor är att öka kvaliteten och säkerheten i vården och omsorgen. I och med införandet av den skyddade yrkestiteln kommer det att ställas enhetliga krav på undersköterskors kompetens och krav på en viss lägsta kompetensnivå¹.”*

Detta ser Regionen som kärnfrågan för utredningen och dess förslag om skyddad yrkestitel. Vårdgivaren har enligt Hälso- och sjukvårdslagen (5 kap 2§) en skyldighet att säkerställa att det finns personal för att ge god vård. Den problematik som finns är den mycket varierande formella och reella kompetens som i dagsläget föreligger i undersköterskeprofessionen där särskilt den varierande utbildningsbakgrunden ger vårdgivaren problem med att validera personers kompetens.

”Undersköterskor är dock en av Sveriges största yrkesgrupper, och det är angeläget att de nya kompetenskraven införs på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Vidare bör det så långt som möjligt motverkas att det uppstår en brist på undersköterskor under övergångsperioden, inte minst med tanke på det ökande behovet av undersköterskor².”

Promemorian lyfter här fram den även tidigare identifierade problematiken med att validera ett mycket stort antal personers formella och reella kompetens. Den intention som fanns i utredningen om att relativt snabbt (5 år) genomföra en validering av de personer som uppfyller de krav som motsvarar den nya och sammanhållna undersköterskeutbildningen. Detta för att etablera en undersköterskeprofession med en för kända utvecklingslinjer inom hälso- och sjukvården, inte minst etablering av nära vård, adekvat kompetens. Promemorian ger en annan inriktning på validering och övergångsbestämmelser, dels ses en tidshorisont på från idag 14 år innan den skyddade yrkestiteln endast kan uppbäras av personer med validerad kompetens, dels uppfattar regionen promemorians förslag som övergångsbestämmelser så att målet snarare är att samtliga personer med i dagsläget tjänst som undersköterska, oavsett formell och reell kompetens, ska ha möjlighet att få den skyddade yrkestiteln. Detta innebär ingen säkerställd gemensam kompetensbasnivå har etablerats vare sig före eller efter 2034.

Regionen anser det är avsevärt viktigare att definiera en baskompetens för vårdens undersköterskeprofession inom hälso- och sjukvård oavsett om denna bedrivs av regioner eller kommuner eller andra vårdgivare än att definiera undersköterskeprofessionen utifrån de som i dagsläget har sådana tjänster.

---

¹ Sid 21

² Sid 21-22

I promemorian belyses mycket tydligt också denna problematik och vårdgivarens möjlighet att fördela arbetsgivaruppgifter mellan olika personalgrupper:

”Det finns dock inte några formella krav som innebär att vissa arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvården och omsorgen endast får utföras av undersköterskor³.

Sveriges Kommuner och Regioner och Kommunal etablerade redan 2017 en avsiktsförklaring⁴ om kompetenshöjning i äldreomsorg och hälso- och sjukvård som bygger på denna princip med tydliga modeller för utbildning och till utbildningsnivå knutna arbetsuppgifter för vårdbiträden, undersköterskor och undersköterskor med specialistutbildning.

I enlighet med denna avsiktsförklaring ser Regionen det som avsevärt mer angeläget att definiera en basnivå för undersköterskeprofessionen än att förändra övergångsbestämmelser och valideringsriktlinjer för att bevara antal undersköterskor utifrån dagsläget. Därmed kan denna personalgrupp också i större utsträckning utföra arbetsuppgifter som är adekvata och stimulerande för utbildningsnivån och även bättre stimulera till fortsatt professionell utveckling, till exempel YH-utbildning till specialistundersköterska.

Sammanfattningsvis ser Regionen det som angeläget att i allt väsentligt utgå från den i utredningen föreslagna processen för validering och övergångsbestämmelser med en kortare genomförandefas och för äldre utbildningar bevarat krav på 1350-1400 gymnasiepoäng i yrkesämnen.

Avseende ekonomiska konsekvenser för kommuner och regioner (7.1.3) kommer kostnader i sig att uppstå för kompetensutveckling, validering och vikariatsbehov innan och under införandeprocessen att vara avsevärda och den modell som föreligger i promemorian med uppskattad kostnad för valideringen fångar en bråkdel av kostnaden. Samtidigt ser Regionen en kompetensutveckling av undersköterskeprofessionen inom regionen och den kommunala hälso- och sjukvården som helt nödvändig för utvecklingen inte minst av nära vård. Här finns, inte minst utifrån aktuella pandemierfarenheter, ett stort behov av en större nationell kompetensutvecklingsatsning som rimligen bör vara föremål för särskilda diskussioner på nationell nivå.

Avseende konsekvenser för kompetensförsörjning (7.1.7) hänvisas till diskussionen ovan.

---

³ Sid 21, första stycket

⁴https://skr.se/download/18.4f2f638c15b25860bc15b04e/1491316995272/Avsiktsf%C3%B6rklarings%20kompetensh%C3%B6jning%20i%20%C3%A4ldreomsorg%20och%20h%C3%A4lso-%20och%20sjukv%C3%A5rd%20_Kommunal%20och%20SKL.pdf

Avseende konsekvenser för övriga reglerade och icke-reglerade yrkesgrupper (7.1.8) efterfrågar Regionen en tydlighet i nomenklaturer och kompetensnivåkrav för skötare inom psykiatrisk vård, bör denna yrkesbeteckning bibehållas för utbildning motsvarande undersköterska och/eller knyts till specialistutbildning inom psykiatrisk vård inom yrkeshögskolan för personer med undersköterskekompetens.

För Region Örebro län

Andreas Svahn
Ordförande i regionstyrelsen

Rickard Simonsson
Regiondirektör